

najveće bogatstvo (**Varijante — najosebujnija strana narodne poezije**, str. 119. i d.). Otkrivanje varijanata prisutno je u gotovo svim primjerima citiranih pjesama u knjizi. Za pojedine pjesme Delorko tvrdi da bi bio nepotpun neki općenitiji sud o njima da se temeljio samo na Matičinoj ili kojoj drugoj varijanti našega reprezentativnog zbornika (**Građa našeg pjesničkog folklor a i njezino poznavanje**, str. 41. i d.).

Valja spomenuti da je Delorko na više mjesta u knjizi, a posebno u tekstu **Nekoliko misli o našoj narodnoj poeziji** (str. 163. i d.) skrenuo pažnju na nedovoljnu obaviještenost i neprimjereno vrednovanje naše usmene poezije. Nije čudno što danas usmena poezija nije ni onako poznata ni onako cijenjena kako zaslužuje da bude, ističe Delorko. Prečesto se u razgovorima o njoj uzima u obzir veoma malen broj njezinih priloga, i to većinom iz jedne zbirke, Vukove, koja i pored svoje velike i umjetničke i kulturnopovijesne vrijednosti ne može nikako biti jedini izvor zanimanja za tako veliku i raznoliku građu kakvu čini naša usmena lirska poezija. U knjizi se nalazi i prilog posvećen Vuku (**Vuk Stefanović Karadžić, Pjesmarica 1814—1815.**) knjiga prva, str. 353. i d.), u kojemu Delorko govori kritički o autentičnosti njegovih zapisa. Dakako da je naša narodna poezija, piše Delorko, obrađivala i herojske momente, i to vrlo uspješno, ali nije samo njih, niti su oni jedino njezino umjetničko ostvarenje.

Delorko svojim radovima i svojom istraživačkom djelatnošću nastoji predočiti usmene pjesme proteklih stoljeća kao pojavu životne svakidašnjice, bez idealizacije. Pjesnička građa o kojoj govori i koju citira u svim radovima uglavnom je građa koju je autor sam prikupljao na terenu i pri tom se uvijek držao načela da objavljuje pjesme točno onako kako ih je čuo, bez ispravaka i uljepšavanja. Njegove usporedbe sa slikarstvom, glazbom i pisanom poezijom posebno su uspjele, tako da je šteta što su ostale samo na razini konstatacije, skrivene u po-

jedinim radovima, a nisu se uspjele vinuti i do samostalnih eseja koji bi još više obogatili knjigu.

Posljednji tekst u knjizi **Doživljaj smrti u jednoj pjesmi pisane i u jednoj pjesmi usmene hrvatske poezije**, (str. 371. i d.) pokušaj je uspjele interpretacije Šimićeve pjesme **Ukop druga** i usmene pjesme iz Hrvatskog zagorja **Oj ti tožni človek**.

Osim izrazito umjetničke, pjesničke intuicije, Delorko posjeduje i drugi, posve artistski smisao za stil. Nije slučajno što se u knjizi na više mjesta spominju Luka Perko-
vić i A. B. Simić, izraziti stilisti u hrvatskoj književnosti, koje Delorko osobito cijeni.

Dodajmo na kraju, umjesto zaključka, da smo tamo gdje su naši istraživači predočili vrijednosti naše usmene književnosti suvremenim pristupom, neopterećenim u velikoj mjeri tradicionalizmom proteklog stoljeća, dobili vrijedne studije, zbirke, prikaze koji nam omogućuju da shvatimo i zavolimo to »zanemareno blago«.

Delorko jest takav istraživač.

Tanja Perić-Polonijo

Heroic Epic and Saga. An Introduction to the World's Great Folk Epics, Edited by Felix J. Oinas. Indiana University Press, Bloomington & London 1978, 373 str.

Ova zbirka rasprava o epskom pjesništvu kroz stoljeća sastavljena je trudom Felixa Oinasa. U njoj su sabrana predavanja o epici koja su održana na Sveučilištu »Indiana« od god. 1972. do 1975, dopunjena s još nekoliko tekstova drugih stručnjaka za ta pitanja.

Knjiga obuhvaća uvod R. M. Dorsona i ovih petnaest rasprava: **Homerova epika i usmeno pjesništvo** (Wm. F. Hansen), **Mezopotamijsko epsko pjesništvo** (J. M. Renger), **Sanskritska epika** (B. A. van Nooten), **Iranska epika** (W. L. Hanaway, Jr.), **Beowulf: kontekstualni uvod u njegov sadržaj i postupke**

(A. Renoir), **Pjesma o Nibelunzima i junačka epika** (S. L. Wailles), **Islandske sage** (T. M. Andersson), **Književnost irskih saga** (S. Ó. Coileáin), **Francuske Chansons de Geste** (G. J. Brault), **Španjolska epika** (M. E. Simmons), **Ruske biline** (F. J. Oinas), **Srpskohrvatske junačke pjesme** (M. P. Coote), **Baltijsko-finska epika** (F. J. Oinas), **Epska tradicija turkijskih naroda** (I. Basgöz), **Afrička junačka epika** (D. P. Biebuyck).

Rasprave su koncipirane tako da daju pregled važnijih činjenica i prikazuju istraživanja toga predmeta, popraćene su bilješkama i kritičkom bibliografijom, koja upućuje zainteresirane u dalji studij. Knjiga je veoma dobar spoj didaktičkoga priručnika i znanstvenog pristupa epskom pjesništvu.

U središtu je interesa ovih rasprava, u prvome redu onih što se bave velikim književnim epskim spjevovima, problem odnosa — prema riječima R. Dorsona — usmene izvedbe i napisanog teksta, ne toliko pitanje jesu li usmeni pjesnici nekoć pjevali i recitali epske spjevove nego koliko je vjerno usmena podloga došla do izražaja u sačuvanom tekstu. Na primjeru Homera odgovor se u ovoj knjizi priklanja dominantnom udjelu usmenosti.

Za naše je čitatelje, dakako, najzanimljiviji članak o usmenom epskom hrvatsko-srpskom pjesništvu. Napisan je korektno, s poznavanjem temeljne problematike i u skladu s općim odlikama ove knjige što smo ih već iznijeli. Prigovora bi se ipak našlo. Ako spomenem da u navedenoj bibliografiji nema **Narodnih epskih pjesama**, knj. 1 i 2 u redakciji O. Delorka i mojoj u kolekciji »Pet stoljeća hrvatske književnosti«, neće to biti zbog autorske taštine, nego stoga jer bi se uz pomoć tih dviju zbirki i njihovih popratnih članaka vjerojatno problematizirale neke danas već stereotipne postavke u članku M. Coote. Tada se po svoj prilici ne bi bez rezerve preuzela uobičajena podjela naših epskih pjesama prema po-

vijesnim ciklusima; i ne bi se hrvatsko-srpske epske pjesme smatrale generalno različitima od makedonskih i bugarskih po naglašenoj realističnosti i historičnosti, po navodno neznatnome mjestu nadnaravnih pojava u njima (str. 261). U članku F. Oinasa, no s drugom crtom razgraničavanja, hrvatske epske pjesme, za razliku od ruskih, ukrajinskih, srpskih, makedonskih i bugarskih, razmatraju se kao demitologizirane, historizirane i psihologizirane (str. 236). Takve uopćene distinkcije mogu biti didaktički korisne, ali ih konkretna građa dovodi u pitanje i čini relativnim. Od spomenutih dviju knjiga kolekcije »Pet stoljeća...« prva knjiga donosi povijesne i obiteljske pjesme, a druga pjesme-bajke, mitske pjesme i novelističke pjesme — prikazujući uočljivo i hrvatske epske pjesme s mitskom tematikom.

Maja Bošković-Stulli

Europäische Heldendichtung. Herausgegeben von Klaus von See. Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft 1978 (= Wege der Forschung, 500). VIII + 463 str.

Uvodna studija i opsežan, znalčki izbor tekstova o epskom pjesništvu nastoje odgovoriti na pitanje: Što je to junačko pjesništvo. Izabrani članci podijeljeni su u devet skupina: o junačkom pjesništvu indogermanskom (R. Schmitt, H. Humbach, G. Schramm, S. Wikander), grčkom (H. Strasburger, F. Pfister, R. Pfeiffer, W. Schadewaldt, M. Parry, F. Combella, A. Lesky), rimskom (H. Dahmann, U. Knoche), germanskom (L. L. Schücking, M. Wehrli, W. Mohr), francuskom (A. Kuhn, R. E. Curtius, E. Köhler, D. D. R. Owen, W. Klein), španjolskom (W. Mettmann, W. Kienast, G. T. Northup, E. de Chasca), srpskom i hrvatskom (M. Braun, M. Murko, V. Žirmunski, L. Kretzenbacher), ruskom (R. Trautmann, D. Gerhardt) i keltskom (E. Windisch).

Odgovor na osnovno pitanje, međutim, nije nađen. Nesporazum je